

1. lecke

A gyűjtésről dióhéjban

Szinte nincs olyan ember, akit nem „csapott meg a gyűjtés szele”, azaz ne gyűjtött, illetve ne gyűjtene valamit. Gyermekkorában mindenki fogékonyabb az efféle hobbra, és talán alig akad olyan gyerek, aki ne gyűjtött volna bélyeget, gyufacímkrét, jelvényt, a későbbi nemzedék matchboxot, Kinder-figurát vagy kosaras kártyákat stb.

A gyűjtés ([Révai Nagy Lexikona](#)) az a tevékenység, amely az emberi javak egyes reprezentatív jellegű példányaikat felkutatja, bizonyos rendszer szerint csoportosítja és megőrzi. A gyűjtés eredménye a gyűjtemény, amely lehet magán- és közgyűjtemény. A szigorúan tudományos rendszerű és oktató célú gyűjteményt múzeumnak nevezük.

Maga a gyűjtés – gyűjtögetés – története visszanyúlik az őskorba. Az ősközösség kezdetén elődeink táplálékukat gyűjtögetéssel szerezték meg. Valószínűleg már ekkor is felfigyeltek egy-egy szebb csigaházra, kődarabra, amikből később „nyakéket” készítettek. Egyfajta társadalmi elismerést jelentett ekkor egyes, az emberi közösségre veszélyt jelentő ragadozók elejtése. Amellett, hogy az ősi harcos ezzel bátorságáról tett tanúbizonyságot, hússal is ellátta a horda tagjait. Bátorságát és hőstetteit a harcos a ragadozó trófeájának – rendszerint szemfogának – „nyakláncra” fűzésével hozta társai tudomására. Minél több trófeája volt, vagy azok minél félelmetesebb állattól származtak, annál nagyobb volt a tekintélye a vadásznak.

Őskori harcos nyaklánc¹

Reprezentatív: mutatós, kiváló

Kagylók²

¹ Forrás: Josef Wolf – Zdeněk Burian: Az őskori ember, Gondolat Kiadó, Budapest, 1981., 138.p.

² Forrás: saját anyag

Az ösközösség felbomlásával, a társadalmi, gazdasági különbségek elmélyülésével a gyűjtés az uralkodó réteg között vált szinte kizárólagossá. A közösségek vezetői elsősorban különböző nemesfém (arany, ezüst) ékszereket, eszközöket, drágaköveket halmoztak fel kincstárakban.

Kincsesláda³

A mai értelemben vett gyűjtés első nyomai macedóniai Nagy Sándor (Alexandrosz Kr. e. 356-323.) korához és személyéhez fűződnek. Dinasztiájához, a Ptolemaiosz dinasztia gyűjtői tevékenységéhez fűződik a híres alexandriai könyvtár telereseinek összegyűjtése.

A középkorban a leginkább említésre méltó gyűjtő az olasz Petrarca (1304-1374) volt. A reneszánsz korban elsősorban az ókori és az egykorú művészeti, iparművészeti tárgyakat és kéziratokat becsülték leginkább a gyűjtők.

A XVI. században I. Ferenc francia királyt (1494-1547) kell megemlítenünk, aki a jelenlegi egyik legjelentősebb gyűjteménynek otthont adó múzeumnak, a párizsi Louvre-nak az alapítója volt. A Louvre első épületében 1546-ban helyezte el akkori gyűjteményét: festményeket, könyveket, szobrokat stb.

Louvre - Párizs⁴

Nagy Sándor⁵

Petrarca⁶

I. Ferenc⁷

³ Forrás: <http://www.sulinet.hu/ikep/2004/07/lada.jpg>

⁴ Forrás: <http://www.focusmm.com/museum/france/louvre/louvre1.jpg>

⁵ Forrás: <http://www.turizmus.vein.hu/images/photo/napoli/alex1.jpg>

⁶ Forrás: <http://www.nethirlap.hu/kepek/200405/068.jpg>

⁷ Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A9p:I.Ferenc.gif>

A XVII-XVIII. században a nagypolgárság körében is elterjedt a gyűjtési szenvedély, különösen Németalföldön. A XIX. század elején [Napoleon](#) Európából összerabolta a műkincseket, bukása után azok azonban visszakérültek eredeti tulajdonosaikhoz.

Magyarországon az első között [Könyves Kálmán](#) (1074-1116) királyunk volt az, akit műveltsége miatt neveztek kortársai „Könyvesnek”. A középkor legjelentősebb gyűjtője [Mátyás király](#) (1443-1490) volt, akinek [könyvtára](#), a [Corvina](#) a legszebb könyvtár volt saját korában a maga 2500 kötetével, de Mátyás a könyveken kívül minden művészeti alkotást gyűjtött.

Mátyás király misekönyve – bélyegblokk

A XIX. században gróf [Széchényi Ferenc](#) (1754-1820) gyűjtői munkássága emelkedett ki, aki 1802-ben megalapította a [Magyar Nemzeti Múzeum](#) és Könyvtárát (ez utóbbiból lett az [Országos Széchényi Könyvtár](#)), és amelynek odaajándékozta gyűjteményét.

Magyar Nemzeti Múzeum⁸

Napoleon⁹

Könyves Kálmán király¹⁰

Mátyás király¹¹

Gróf Széchényi Ferenc¹²

⁹ Forrás: <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/david/napoleon-study.jpg>

¹⁰ Forrás: <http://images.google.hu/imgres?imgurl=http://www.konyvesk-miskolc.sulinet.hu>

¹¹ Forrás: <http://www.enovation.com/magyarsag/pics/kingmatyas.jpg>

¹² Forrás: <http://mek.oszk.hu/01900/01903/html/cd7/kepek/életmod/em352sz010.jpg>

⁸ Forrás: http://www.helyszinonline.hu/uploadpic/362_1.jpg

A bélyeget már megjelenésének évében, 1840-ben elkezdték gyűjteni. Dr. John Edward Gray a British Múzeum egyik osztályvezetője már a megjelenésük napján vett az 1 és 2 pennys bélyegekből néhány darabot. A gyűjteményét fokozatosan fejlesztette a később kibocsátott bélyegekkel.

A bélyeget Magyarországon is szinte a megjelenésével egy időben kezdték el gyűjteni. Az első ismert magyar gyűjtő az 1863-ban külföldi tanulmányait követően hazatért [Pollatschek Sándor](#) volt. A bélyeg szeretetét feltehetően külföldről hozta haza, és haláláig a magyar filatelista élet vezéralakja volt. Ő lett az 1874-ben megalakult Első Magyar Philatelista Egyesület elnöke is.

1876-ban nyitotta meg üzletét Pesten [Prückler Klára](#), aki az első ismert magyar bélyegkereskedő és női bélyeggyűjtő volt. Ő szabadalmaztatta hazánkban a bélyegberakó könyvet (lásd később). 1884-ben alakult a [Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete](#) (LEHE), amely ma is működik a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége VIII. kerületi köréként.

A XIX.-XX. század fordulóján világszerte fellendült a gyűjtési szenvedély. A gyűjtők klubokba, egyesületekbe szerveződtek a gyűjtés és a csere szervezettebbé tétele érdekében. Ilyen volt hazánkban pl. az 1909-ben alakult [Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete](#), amely korának legjelentősebb ilyen egyesülete volt.

Napjainkban világszerte minden elképzelhető gyűjtenek, amit megfelelően lehet tárolni és rendszerezni. Ezen gyűjtési tárgyak felsorolása szinte lehetetlen.

A gyűjtés a legtöbb embernél a kikapcsolódást, a napközben felgyülemlett feszültség levezetését szolgálja. Vannak azonban olyan gyűjtemények is, amelyek cseppet sem veszélytelenek, és nem megnyugvást, hanem éppen az ellenkezőjét okozzák. Ilyen gyűjtemények a pókok, hüllők, vadállatok stb., amelyeknél a gyűjtőnek nagyon éberrel kell vigyáznia, hogy épségben megússza hobbija üzését. A Magyarországon igen népszerű kaktuszgyűjtés sem veszélytelen, hiszen egy óvatlan mozdulat igen kellemetlen szúrást, sebet eredményezhet.

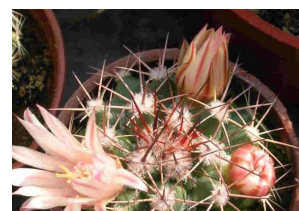
Természetesen a gyűjtőszenvedélynek határt szab az illető pénztárcája és környezete toleráló szintje is. Amikor azonban a gyűjtőnél már elhatalmasodik ez a szenvedély, akkor sok esetben már orvosi esetről is beszélhetünk.

Pollatschek Sándor:

Az első ismert hazai bélyeggyűjtő. Tanulmányait Svájcban végezte. 1886-ban már a LEHE kiállításának rendezői között van. Az évtizedeken át fejlesztett gyűjteményével és a különféle külföldi szaklapokban megjelent írásaival nagy tekintélyt vívott ki a magyar korai filatélia számára.

Prückler Klára:

Ő volt az első magyar bélyegkereskedő. Üzletét 1876-ban Budapesten nyitotta meg. 1886 őszén jelent meg kiadásában az első magyar szerkesztésű, de még német nyelvű Catalog sämtlicher, bis Anfan 1886. erschinerer ost.-ung. Briefmarken (Az 1886 elejéig megjelent összes osztrák-magyar bélyegek katalógusa), mely egyben az első ilyen szakkönyv is volt.

Kaktusz¹³

¹³ Forrás:
http://kaktusz.embro.hu/images/kaktusz.embro.hu_powder.jpg